

U Petrovom Selu predana Hiža vridnosti

8. – 9. stranica

HDS-ovo usavršavanje za pedagoge
4. – 5. stranica

Dan Santovaca

6. stranica

Hrvatski dan u Poganu

7. stranica

Komentar

„Da sam ja učiteljica“

O, dragi brate Dragutine T., učiteljica i danas rano stiže u školu, ali ima dana kada uzalud vikne „U razred!“, jer ne šljivi je nitko nijedan posto. Znaš li samo pronaći vagu koja mjeri intelektualni rad, za sposobnosti ne brini, Dragutine T., sudit će vrijeme i budući naraštaji. Roditelji od pedagoga očekuju da im dijete bude uljudno, poštuje starije, bude znatiželjno ili po mogućnosti i odlikaš. A djeca poput djece, znaju biti i bezobrazna i drska, otvoreno im daju do znanja da su im predavanja dosadna, ili ih uopće ne zanima oseka i plima, i možeš, dragi nastavniče, (kako jedan moj prijatelj reče) i plesati na trepavicama, ne zanima ih o čemu govoriš. I zamisli, Dragutine T., i oni su mame i tate, kuhaju i glačaju, kupuju robu i kada stižu do blagajne, plate, začuđeno bulje u kolica s robom pa se pitaju: što sam toliko platio? I njima je kadšto dosta svega, i budi se u njima neka praznina, besmisao rada. A olako im se dobacuje nestručnost, kako unatoč spremi ne znaju odgajati djecu. No kako bismo mi Bunjevci rekli, „prefrigan“ su ti političari, jer samo o tome govore kako su im ponovno povisili primanja. I tako izazivaju u društvu negativnu tenziju, pobunu, nezadovoljstvo. Jedan od političara veli da su prvo pedagogima povisili plaću, i slušaj sad ovo pedeset posto(!), ukupno su 350 milijarda forinta utrošili u tzv. pedagoški životni model, što su naravno oni smislili, ali to i nije bitno zar ne?, ali me živo zanima kada će shvatiti da je neizvodiv taj model. I iznosi podatke crno na bijelo kako početnici već četiri godine zaredom zarađuju 130 tisuća forinta (bruto), a nakon povišice to je 203 tisuće, oni koji su već dvadeset godina u struci, za primjere se navode odgojiteljica i pedagog, odgojiteljica s visokoškolskom spremom, do sada je zarađivala 149 tisuća, a nakon povišice 301; a pedagog s fakultetskom spremom, umjesto 172 i devetsto tisuća, sada dobiva 334 950.

I što se krije iza brojaka? Je li to samo za promidžbu vladajuće stranke ili za struku? Što jest, jest, dragi Dragutine T., nećeš ih vidjeti kako oslijepljeni od sreće namještaju se za naslovnice pokojega časopisa ili dnevnih novina. Doravnatelj s tajnicama će i sutra unositi podatke u sustav „Kreda“, ili stručni nastavnici ispravljati radnje. Satnica ostaje ista, čeka se siječanj 2018., i novi NAT.

Kristina

Glasnikov tjedan

Jezična prava manjina, nakon donošenja ukrajinskog zakona o obrazovanju, jezična prava Mađara u Ukrajini u žarištu su vanjskopolitičkog djelovanja mađarskih dužnosnika, koji osuđuju spomenuti zakon jer znatno sužava dosadašnja jezična prava Mađara u obrazovnom sustavu Ukrajine. Nakon Ukrajine javila se i Latvija čiji su dužnosnici počeli govoriti o potrebi da i pripadnici manjina nauče službeni državni jezik u školama. Tako latvijski premijer izjavljuje da pedagozi trebaju biti pripremljeni da podučavaju na latvijskom jeziku i njega prvo treba uvesti u vrtiće i škole manjina. I Latvija nakon Ukrajine ide s obrazovnom reformom po kojoj bi manjinske škole polako prešle na podučavanje gotovo svih predmeta na latvijskome, a najveća manjina u Latviji ruska uz vlastiti materinski jezik na ruskom imala bi podučavanje književnosti i predmeta vezanih za kulturu i povijest. U Latviji Rusi čine trećinu stanovnika, ali je status ruskoga strani jezik.

Ukrajinski predsjednik u Strasbourgu izjavljuje da je zakon o obrazovanju, koji je stupio na snagu 5. rujna, u suglasnosti s međunarodnim obvezama te da osigurava potrebno obrazovanje na manjinskom jeziku i stvara podjednake mogućnosti svim državljanima Ukrajine. Po njemu zakon osigurava slobodnu upotrebu jezika i obrazovanje na materinskom jeziku manjinama. Dodaje kako je nedopustivo da i jedan državljanin Ukrajine i bilo koji manjinac dođe u neravnopravan položaj zbog nepoznavanja državnoga službenog jezika, čije je znanje neophodno u poslu i u karijeri.

Po zakonu prihvaćenom 5. rujna u Ukrajini svi učenici nakon završene srednje škole moraju znati govoriti ukrajinski. Jezik obrazovanja kod manjina u potpunosti je manjinski u vrtićima i u četiri razreda manjinske osnovne škole, a ukrajinski se jezik uči kao predmet (strani jezik). Od petoga razreda osnovne škole pojavljuju se pred-

meti u manjinskim školama koje treba učiti na ukrajinskome, a na sveučilištima u održavanju države jezik podučavanja bio bi ukrajinski.

Trenutno Mađari u Ukrajini imaju dvije visokoškolske ustanove gdje polaznici mogu nastavu pohađati na mađarskome, a koje djeluju i uz potporu mađarske države.

Mađarski dužnosnici u svojim istupima u europskim ustanovama naglašavaju da je Ukrajina ovim zakonom zabola nož u leđa Mađarskoj, a i Mađarski je parlament jednoglasno osudio spomenuti zakon, na što ukrajinski čelnik odgovara da nikomu ne žele zabraniti učenje manjinskoga jezika, samo osim manjinskoga i službeni državni jezik žele u svim školama.

U eri kada je Ukrajina bila dio Sovjetskog Saveza. službeni je jezik bio ruski, tako da su manjinci učili ruski, a ukrajinski nisu ni znali. Nakon raspada Sovjetskog Saveza službeni je jezik ukrajinski, ali nakon srednje škole manjinci jedva da znaju ukrajinski,

a Mađari većinom odlaze na daljnje školovanje u Mađarsku ili zbog gospodarskih razloga dalje na zapad, pa mala je vjerojatnost da će se itko od njih vratiti u osiromašenu Ukrajinu, u zemlju čiji jezik ne govore, čitam ovih dana jedno razmišljanje. Jedan srednjoškolski profesor pak kaže da imaju pedesetak učenika završnog razreda od kojih nijedan ne zna ukrajinski na razini znanja materinskog jezika, a dvojica učenika mogu se sporazumijevati na ukrajinskome.

Ukrajinski zakon i njegov 7. paragraf izazvao je snažne prosvjede u Mađarskoj, Rumunjskoj i Poljskoj. Zakon koji bi se počeo primjenjivati 2020. godine kaže: jezik je obrazovanja u Ukrajini ukrajinski, nacionalne manjine mogu se obrazovati na materinskom jeziku samo u prva četiri razreda osnovne škole, tako da od 5. razreda navise uza sate materinskoga manjinskog jezika svi će se predmeti predavati na ukrajinskome. Po popisu pučanstva 2001. godine, u Ukrajini živi 8,33 milijuna Rusa, brojčano slijede Moldavci, krimski Tatai i Bugari. Od 48,240 milijuna stanovnika njih 37,541 milijuna jesu Ukrajinci, uz 134 druge narodnosti. Sedma je najbrojnija narodnost mađarska: 156 600 tisuća, tvrde podatci iz 2001. godine.

Branka Pavić Blažetin

*Jezična prava Mađara
u Ukrajini u žarištu
su vanjskopolitičkog
djelovanja mađarskih
dužnosnika.*

Veleposlanik Mladen Andrić na čelu hrvatske diplomatske misije u Mađarskoj

U Zrcalnoj dvorani Ureda mađarskoga predsjednika novoimenovani veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić 2. listopada 2017. predao je vjerodajnice mađarskomu predsjedniku Jánosu Áderu, a zatim u Plavome salonu Ureda upriličen je i susret vlp. Andrića i predsjednika Ádera. Potom je hrvatski veleposlanik Mladen Andrić položio vijenac kod groba bivšega mađarskoga premijera Imrea Nagya, na Trgu junaka. Istoga je dana u večernjim satima, u veleposlanikovo rezidenciji u povodu predaje vjerodajnice bio i susret s novoimenovanim veleposlanikom.

Veleposlanik Mladen Andrić predaje vjerodajnice predsjedniku Jánosu Áderu.

Na prijmu su bili Hrvati iz Budimpešte i njezine okolice, Građišća, Zale te pojedini predstavnici hrvatskih tvrtka, među inima i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, HDS-ova zamjenica predsjednika Angela Šokac Marković, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, Croaticin ravnatelj Čaba Horvath te glavna i odgovorna urednica Medijskoga centra Croatica Branka Pavić Blažetin. NJ. E. Mladen Andrić

obraćajući se nazočnima, istaknuo je da je njegov prethodnik i dobar prijatelj Gordan Grlić Radman postavio dosta visoke diplomatske standarde i prema Hrvatima u Mađarskoj, i prema mađarskoj vladi i vlastima. „Ono što sam proteklih godina u hrvatskoj diplomaciji naučio jest da ako radiš pošteno, ako radiš sustavno, i ako radiš prekovremeno, možeš to sve stići. Na to sam se naviknuo i u težim uvjetima devedesetih godina (...). Vi imate, to je

HDS-ov predsjednik Ivan Gugan predaje prigodan poklon veleposlaniku Andriću.

Dio uzvanika na prijmu u Veleposlanstvu Republike Hrvatske

moja prva procjena, dobru priliku i dobre uvjete ponuđene s mađarske strane, koje Hrvatska dobro prati, i mislim samo da zericu više složnosti. Uvijek svima nama najvažnijim interesima pomoći ću da se stvari brže i potpunije odvijaju.” – te nadovezajući se na rečeno dodao da je bio u budimpeštanskoj Hrvatskoj školi, i da je impresioniran s ljudima i prostorom, samo treba razmisliti kako to napuniti, te da je to već zadaća Hrvata u Mađarskoj. Govorio je i o tome kako je nakon predaje vjerodajnice predsjedniku Jánosu Áderu imao prilike i razgovarati s njim. „Predsjednik Áder je iznio svoje viđenje nekih naših posebnih pitanja, i mislim da smo na dobrom putu da to riješimo” – reče NJ. E. Mladen Andrić te pozvao svakoga za nazdraviti.

Kristina Goher

Usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini

U vlašićkome Pansionu Zavičaju održano je usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini koje je u organizaciji Hrvatske državne samouprave, a uz potporu Ministarstva ljudskih resursa trajalo od 28. rujna do 1. listopada 2017. Nakon pristizanja sudionike je pozdravio u ime organizatora HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, a potom je glasnogovornica Slovaka u Mađarskom parlamentu, predsjednica Pododbora za javni odgoj, obrazovanje i kulturu Odbora za narodnosti Mađarske Erika Köles Kiss održala predavanje naslova Stanje narodnosnog odgoja u javnom obrazovanju te predstavila djelatnosti Narodnosnog pododbora.

Gđa Kiss istaknula je važnost međusobne komunikacije s Ministarstvom, odnosno narodnosnom zajednicom i njezinim ustanovama. Odbor je izbio da se s narodnosnim odgojno-obrazovnim ustanovama koje su u održavanju narodnosnih samouprava potpiše sporazum o financiranju na pet godina – tako ove ustanove mogu planirati na pet godina. Ona smatra da su te škole u boljem položaju od onih koje su ostale u okviru KLIK-a. Spomenula je problematiku nedostatka narodnosnih udžbenika, da su glede digitaliziranja udžbenika morali posebno zatražiti da se to učini i s narodnosnim udžbenicima (od ukupnog će se proračuna izdvojiti 20 %). Visoko obrazovanje smatrala je vrlo važnim, spomenula je da će od iduće školske godine Sveučilište u Sambotelu pokrenuti izobrazbu narodnosnih učitelja. Teškoće su i u narodnosnome predškolskom odgoju glede stručnog kadra; i u tom pogledu učiniti će neke mjere. Prema njezinu mišljenju vrijedno je utemeljiti stipendije za studente koji se odluče za profesiju narodnosnog pedagoga. Sudionici su mogli i saznati to da će ubuduće u Obrazovnom okrugu raditi i referent za narodnosnu školu.

Sudionici usavršavanja, njih pedesetak iz školskih ustanova u Mađarskoj, u kojima se u nekom vidu odvija nastava hrvatskoga jezika i književnosti, posjetili su ogledni sat i imali radno druženje u paškoj Osnovnoj školi Jurja Dalmatinca. Organizirano im je i razgledanje grada Paga i njegovih znamenitosti.

Drugoga dana usavršavanja u poslijepodnevnom satima predavanje je imala Zorica Jurčević, lektorica bajske Visoke učiteljske škole Józsefa Eötvösa: Metodičke mogućnosti u tekstovima za djecu. Lektorica je ukazala na važnost komunikacije pri učenju jezika, podijelila je rezultate mjerenja znanja jezika u raznim narodnosnim ustanovama te dala metodičke upute u svezi s poboljšanjem komunikacije u nastavi.

Anka Bunjevac, voditeljica Hrvatskog vrtića Miroslava Krleža održala je predavanje naslova Uloga vrtića u pripremi za školu. Dr.

Predavanje je održala Erika Köles Kiss.

Ernest Barić, umirovljeni sveučilišni profesor i jedan od autora Hrvatsko-mađarskog rječnika (Horvát-magyar szótár), čiji je nakladnik Croatica, govorio je u sklopu svoga predavanja o Ulozi rječnika u očuvanju hrvatskoga jezika.

Trećega dana usavršavanja, nakon razgledanja znamenitosti grada Zadra u prijednevnom satima, sudionici usavršavanja imali su priliku čuti predavanje voditelja Glavnog odjela za narodnosti pri Ministarstvu ljudskih resursa Richárda Tircsija naslova Aktualnosti narodnosne politike u Mađarskoj. Gospodin Tircsi govorio je o narodnosnom zakonu, o načinu raspodjele sredstava za narodnosne samouprave, o potporama po zadatku i o mogućnostima dobivanja potpore preko natječaja za narodnosti, te o radu i kompetencijama parlamentarnih glasnogovornika. Nakon toga mogli su čuti predavanje Gabrielle Hajnal, stručne zamjenice predsjednika Centra „Klebsberg“ naslova Zadatci i razvoj Centra „Klebsberg“. Potaknute su ove teme: način djelovanja obrazovnih okruga, kako se raspoređuje financijska potpora među njima, kakva se ulaganja financiraju kod pojedinih škola iz europskih fondova, digitalizacija udžbenika, kako funkcioniraju e-dnevnik, hoće li se povisiti narodnosni dodatak, nedostatak narodnosnih udžbenika i mladih učitelja. Gđa Hajnal molila je pedagoge i voditelje ustanova da se obrate svojim obrazovnim okruzima ili Centru s problemima ili prijedlozima te će se razmotriti na koji se način mogu riješiti.

Potom je slijedio Okrugli stol koji je vodila zamjenica HDS-ova predsjednika Angela Šokac Marković, voditeljica IV. kampa hrvatskoga jezika u HDS-ovoj organizaciji održanog u Zavičaju. Naslov je okrugloga stola bio Priredbe HDS-a, Croatiada i kampovi. Ona je zahvalila nastavnici što redovito pripremaju učenike za Croatiadina razna natjecanja, te ih zamolila da se ubuduće drže rokova prijavljivanja u dječje i omladinske kampove jer su lani neki otkazali u zadnji čas i zbog toga su nastale teškoće.

Usavršavanje je održano uz potporu Ministarstva ljudskih resursa – Fonda za razvoj ljudskih potencijala (NEMZ-PED-EPER-17-0003), u iznosu od 3 800 000 forinta. *Katica Lukač Brodač/ MCC*

Anka Bunjevac održala je predavanje naslova Uloga vrtića u pripremi za školu.

Stručno usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini

U Vlačićima, na otoku Pagu, od 28. rujna do 1. listopada 2017. održano je stručno usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini. Cilj je svakog usavršavanja informirati nastavnički kolektiv o novim saznanjima u hrvatskoj zajednici u Mađarskoj, ustanovama koje rade na njezinu održavanju, ali i potaknuti ih na unutarnje preispitivanje kakvoće vlastitoga rada u odgojno-obrazovnim ustanovama. Budući da je jedno od izlaganja predstavilo vrlo loše rezultate istraživanja komunikacijskih sposobnosti učenika hrvatskih škola u Mađarskoj, nastavnici, ali i oni zaduženi za škole i vrtiće, potaknuti su na razmišljanje o tom problemu. Pozvani izlagači (Erika Köles Kiss, Zorica Jurčević, Anka Bunjevac, dr. Ernest Barić, Tircsi Richard, Hajnal Gabriella), uz HDS-ova predsjednika Ivana Gugana te predsjednikove zamjenice Angele Šokac Marković, svojim su temama obavijestili nazočne o stanju narodnosnog odgoja u javnom obrazovanju, ulozi vrtića u pripremi za školu, metodičkim mogućnostima tekstova za djecu, aktualnostima narodnosnih politika u Mađarskoj, zadacima Klebelsbergova centra, HDS-ovu radu i kampu za djecu u Vlačićima, a predstavljen je i Hrvatsko-mađarski rječnik. Osim predavanja, sudionici su pribivali i nastavnim satima Osnovne škole Jurja Dalmatinca, a zajednički su se družili i u razgledanju grada Paga te Zadra, uživajući u ljepotama matične domovine. Hrvatski se jezik mogao čuti na svakome koraku te se primijetilo međusobno zajedništvo naše hrvatske manjine.

Zašto je usavršavanje nastavnika hrvatske manjine toliko bitno? Vrlo jednostavno – oni su ti koji, u velikoj mjeri, u Mađarskoj kroje budućnost hrvatskoga jezika, a k tome i samobitnosti. Oni ponajprije trebaju biti odlični motivatori koji će djeci približiti Hrvatsku kao domovinu njihovih predaka. Od motivacije kreće sve. Stvara se interes, želja za novim saznanjima i unutarnja motiviranost sva-

Predavanje naslova *Metodičke mogućnosti u tekstovima za djecu*

U paškoj Osnovnoj školi Jurja Dalmatinca

koga djeteta da nauči hrvatski jezik. Stoga usavršavanja trebaju uvijek poticati nastavnike na ulaganje u sebe kako bi od toga profitirali oni koji su naša budućnost – djeca. Bez dobrog nastavnika nema ni dobrih rezultata, što stvara začarani krug prosječnosti koji nije dovoljan za dugoročni opstanak hrvatske manjine u Mađarskoj. Zato treba ulagati u nastavnike, njihovo daljnje obrazovanje, te biti svjestan problematike učenja hrvatskoga jezika u vrtićima i školama. Ako je istinit Preradovićev stih Po njemu si sve što jesi, onda se očuvanje samobitnosti krije nigdje drugdje doli u jeziku. Budući da njega u Mađarskoj prenose upravo nastavnici, stručna usavršavanja trebaju se usredotočiti na njih i njihove sposobnosti prenošenja jezika, kulture i samobitnosti, kao stupove koji još uvijek drže krovlje hrvatske manjine.

Zorica Jurčević
Visoka učiteljska škola
Józsefa Eötvösa

Učenici Osnovne škole Jurja Dalmatinca

Dio sudionika usavršavanja

Povodom 50. godišnjice „Zlatne lopte“ (1967.) za najboljeg igrača „Starog Kontinenta“

IV. Dan Santovaca – U spomen istaknutim Santovcima

Prisjećanje na Flóriána Alberta, legendarnog nogometaša Ferencvaroša i mađarske reprezentacije

Pod krilaticom „Gdje god živio – ako si rođen i odgojen ovdje – ovamo pripadaš dovijeka“, u organizaciji santovačke „Čajane“ (Teaház) i njezina vlasnika Gabora Varge, 11. kolovoza priređen je Četvrti dan Santovaca. Kako ističu organizatori, cilj je ovoga dana sačuvati sjećanje na istaknute, znamenite i poznate osobe koje su rođene ili odgojene u Santovu.

Ovogodišnji Dan Santovaca, koji se od samih početaka priređuje prigodom župnoga proštenja odnosno blagdana Velike Gospe, posvećen je obilježavanju 50. obljetnice „Zlatne lopte“ za najboljeg nogometaša „Starog Kontinenta“ 1967. godine, legendarnog nogometaša Ferencvaroša i mađarske reprezentacije Alberta Flóriána, rodom Santovca, hrvatsko-njemačkoga podrijetla.

Posveta spomen-ploče kantoru Kovačevu u župnoj crkvi

U nazočnosti kćeri Magdolne i sina Flóriána (zdesna) otkriveno je Albertovo poprsje.

Međutim, priredba je obogaćena i nizom drugih sadržaja. Svečanost je počela ispred nekadašnje Selske kuće na Trgu Ustava u seoskom Parku slobode i znanosti gdje je upriličena predaja i posveta dvojezične, hrvatsko-mađarske ploče u spomen poginulim santovačkim junacima Prvoga svjetskoga rata. Ploču je otkrio parlamentarni zastupnik bajskog okruga, državni tajnik Róbert Zsigó, a posvetio santovački župnik Imre Polyák.

Nakon toga u mjesnom domu kulture predstavljena je velika izložba, koja je ostvarena s potporom Albertove zaklade iz Budimpešte, a uz brojne fotografije i predmete izložena je i Zlatna lopta iz 1967. te zlatna kopačka. Prisjećanju su pribivali i članovi obitelji Albert, kći Magdolna i sin Albert.

Zahvaljujući zalaganju i potpori Hrvatske samouprave sela Santova, Dan Santovaca obogaćen je i sjećanjem na župnoga kantora Stipu Kovačeva (1938. – 1995.) koji je više od 43 godine (1952. – 1995.) služio dvonacionalnu i dvojezičnu zajednicu santovačke rimokatoličke župe. U njegov je spomen priređena mala izložba sa životopisom, fotografijama i notnim zapisima, a 13. kolovoza u župnoj crkvi postavljena je i dvojezična spomen-ploča. Župnoga kantora prisjetio se Stipan Balatinac, a sjećanje je uljepšano crkvenom pjesmom O, mila Majko Nebeska koju je otpje-

vala Marijana Guljaš Orbán u izvornoj šokačkoj nošnji. U suorganizaciji i supotporom Srpske samouprave, Santovci su se prisjetili srpskoga pjesnika i nekadašnjega santovačkog paroha Ljubinka Galića (1922. – 1983.), o čijem je životu govorio Milan Đurić, ravnatelj Srpskoga dokumentacijskog centra. Osim toga Santovci su se prisjetili života i rada Jánoša Aranya Pascala, premontrejca rodom iz Santova. Svečanost su uljepšali KUD „Veseli Santovčani“ i tamburaši, a izložbu bojanim staklenim slikama učiteljice Ildikó Varga Kranicz.

Uz onodobne fotografije, vojnička pisma, dokumente i predmete do danas se može pogledati i izložba u povodu obilježavanja stogodišnjice Prvoga svjetskoga rata, koja je otvorena 22. svibnja ove godine s popisom imena 107 Santovaca koji su poginuli u Prvome svjetskom ratu, među njima i santovačkih Hrvata Šokaca (koji čine većinu) s imenima u izvornom obliku.

Na središnjemu seoskom trgu u nazočnosti njegove kćeri i sina otkriveno je Albertovo poprsje, umjetničko djelo Istvána Harmata.

Dan je završen na mjesnomu nogometnom igralištu s prijateljskim susretom veterana Ferencvaroša i Santova, koji je završen s rezultatom 7 – 2 za Ferencvaroš, te druženjem uza zajedničku večeru.

S. B.

Veteranske momčadi Ferencvaroša (bijeli) i Santova

Hrvatski dan

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Pogana, 23. rujna održan je uobičajeni Hrvatski dan, koji je okupio mnoštvo Pogančana i njihovih prijatelja oko folklornoga programa i zabavnog sadržaja.

U folklornome programu nastupili su kukinjski KUD „Ladislav Matušek“, birjanska Hrvatska plesna skupina, pjevački zbor Snaše iz Pogana te Trio harmonikaša, uz KUU Napredak iz Podravske Podgajaca iz Hrvatske. Mjesto druženja bio je veliki šator pokraj tamošnjega nogometnog igrališta. Na večernjem balu svirao je Orkestar Juice.

Goste su pozdravili Milan Sabo, predsjednik poganske Hrvatske samouprave, i načelnica sela Aga Dragovac.

Dubravka Stanić i Milan Sabo

Poganske Snaše su na nastupu na festivalu u Viljanu upoznale KUU Napredak s kojim su uspostavili prijateljske veze. U nepunih dva mjeseca već su nastupili u Podravske Podgajcima, a sada su svoje prijatelje pozvali u Pogan, kaže mi Aga Dragovac, članica Zbora Snaše, i Dubravka Stanić u ime KUU Napredak. Napomenimo da je prezime Stanić i prezime Hrvata u Poganu.

Dubravka Stanić dodaje: Nešto je bljesnulo među nama, vjerojatno zajednička hrvatska krv. Naše je društvo staro sedamdesetak godina i radilo je uz prekide, a neprekidno djeluje već dvadeset godina. Obnovili smo nošnju prema starim fotografijama, dotjerali i kupili glazbala, putujemo po Europi, bili smo u dvadesetak europskih zemalja pa i u Aziji, u Turskoj, priča mi.

Veza s Poganom obećavajući je vid suradnje jer i blizina može

Kukinjski svirci

KUU Napredak

pogodovati njoj. KUU Napredak već više puta nastupao je u Mađarskoj, tako u Šiklošu, Salanti, Sigetu...

Ova udruga prikazivanjem pučkih nošnja, plesova, pjesme i svirke čuva od zaborava dio prošlosti svoga kraja i uči mlade naraštaje očuvanju tradicije i običaja. Udruga broji 70-ak aktivnih članova, a svoj rad ostvaruje u nekoliko skupina. Oblikovane su ove skupine: tri plesne – odrasla, srednja i dječja, jedna tamburaška, pjevački zbor, a povremeno i dramska skupina. U sklopu udruge radi i etnorađionica.

Uz domaće izvođače i KUU Napredak prikazan je hrvatski folklor, ali i makedonski u izvedbi birjanske Hrvatske plesne skupine, te umješnost harmonike kroz nastup Trio harmonikaša: Tomica Božanović, Maja Božanović i Emese Kraszna.

Hrvatski je dan veoma važan za Pogan, imamo mnogo hrvatskih programa tijekom godine, ali Hrvatski je dan ne samo za mjesne Hrvate nego za sve Pogančane, a zovemo i brojne goste, i svi zajedno radimo, i Hrvatska i Seoska samouprava, neka oni koji nas posjete, odu s dobrim dojmovima i neka nam se rado vraćaju, kažu mi Milan Sabo i Aga Dragovac. *Branka Pavić Blažetin*

Ženski pjevački zbor Snaše

FOTO: POGANY.HU / IMRE SZILAGYI

U Petrovom Selu prikdana Hiža vridnosti

Zgrada skupadržanja šalje nas u prošlost...

Človik ne more prez pristranosti pisati, ako već živi u takovom selu, kade se vrime na vrime zgodaju čuda. Čuda u tom smislu da skupne sanje čez rekordno vrime dobiju stvarni oblik. U minulom času toliko svega je otkriveno i prikdano u dobrobit društva u Petrovom Selu da se to pravoda graniči spolom i čudjenjem. Čudotvorci se sranjaju u prvom redu med stanovnici samoga sela, a pri tom ne smimo pozabiti ni na sine i kćeri, otkinute od sela u prošlosti, ki stalno dokazuju da su pripravnici i iz daleka donesti žrtvu ter podupirati rodno selo. S njevom pomoću je lani otkrit Globus, na 60. obljetnicu Ugarske revolucije 1956. kad su se čudami partili u svijet odvud, a ovde su vridne spominka i kotrigrig Hrvatske ter Seoske samouprave ke su dale u minuli miseci postaviti moslavački kamen pred Kulturnim domom u čast 470. obljetnice prvoga spominjanja Hrvatov u službeni dokumenti, napravljen je križni put pred crikvom sv. Petra i Pavla, a Farska općina je pomoću naticanj dala obnoviti turanj vanjske crikve, a obnovljeni i umjetničko stvoreni obloki krasu jur kapelu sv. Štefana. Nova dika, Hiža vridnosti Petrovoga Sela blagoslovljena je 1. oktobra, u nedilju.

Petroviska načelnica Agica Jurašić-Škrapić pozdravlja goste

„Hod'te simo, kršćeniki, pred tron Oca višnjega; hod'te z neba svi dvorniki hvalit Kralja našega...” zaglušala je početna jačka svete maše ku su celebrirali Janoš Šneller, umirovljeni petroviski farnik i duhovnik Pinčene doline Tamás Várhelyi, ki se je u ime Petrovoga Sela zahvalio nazočnom državnom tajniku i Vladi Ugarske na potpori od četiri milijun forintov, kojom su omogućili obnovu crikvenoga turnja, a i svim velikodušnim podupiračem ki su na bilo ki način doprinesli spomenutoj investiciji od 12 milijun forintov. U svojoj prodiki je istaknuo da obećana rič i darovite duše su na Božju radost, zato se moramo mi ljudi paščiti dobro činiti i zgraditi Božji orsag, svak po svojem pozivu, meštiriji i mogućnosti, to nam je skupna zadaća, izazov i obaveza. Za crikvenim obredom mnoštvo slavljenikov se je odšetalo na dvor male škole, suprot kapele sv. Štefana i za glasi ugarske himne se je obratila publiku načelnica Agica Jurašić-Škrapić. „Hižu vridnosti mogli bi nazvati i zgradom skupadržanja kad su čudami položili ovde srce i dušu da danas moremo prikdati naše kinče, jerb i vridnosti našim nasljednikom i budućnosti. Ova hiža nas šalje najzad u prošlost, u stanje roditeljev, didov i majkov kade je suprot siromaštva vladala svenek ljubav, idilična topli-

na, na koju, kad pomislimo zbudu se u nami lipe ali i bolne čuti”, naglasila je petroviska liktarica ka se je ovom prilikom posebno zahvalila Društvu Sv. Petra i Pavla u New Yorku za znatnu pomoć od 40 000 dolarov pri obnovi stana od temelja do krova, načelniku Jakove Istvánu Szemesu za posudjenje ljudske snage, Györgyu Dezsőu, koordinadoru i kontroloru djel na zgradi, članom Odbora „Za škrinju vridnosti”, farniku Tamásu Várhelyiju, i svim tim dobrovoljnim djelačem, majstorom, privatnikom ki su

Polag Pinke (1922. IX.)

**Polag Pinke stoji mala hižica
Va njoj me je rodila majka mila.
Zato ljubim ja oto malo gnjezdo,
ne bi je dal za nikarčkovo srebro.**

**Čuda kitic je va Pinčenoj dragi
Roža, klinčac, rozmarin, tulipani
Mali paradizom je va krajina
Zlata j' vridna saka mala travica.**

Ivan Nemet

Trenutak za pjesmu

Na otvaranje muzeja čuda Petrovišćanov je došlo i iz drugih naselj

U štaglju

Stari časi govoru

se zalagali za to da se još jedna skupna sanja ostvari. Zahvala je upućena i Ministarstvu poljodjelstva na ponudjenoj potpori od 1,5 milijun forintov. Na kraju svečanoga govora Agica Jurašić-Škrapić dodilila je nagrade „Za Petrovo Selo“ ovoljetnim dobitnikom prez kih Hiža vridnosti ne bi bila tako bogata, sadržajna i veličanstvena, Imriju Filipoviću i Laslou Škrapiću. Potom je Tamás Várhelyi blagoslovio novu hižu i prosio blagoslov na sve one ki prekoračaju prag novoga seoskoga simbola. S jačkom zbora Ljubičica i sa štrofami pokojnoga pjesnika Lajoša Škrapića je nastavljen program, u kom je slijedeći govorač bio parlamentarni zastupnik sela i državni tajnik Zsolt V. Németh. Političar je hvalio ovde živeće ljude ki svisno oblikuju lice vlašće zajednice, svisno njeguju vridnosti i narodnosnu dušu, ali vjerno se držu

Za svečanošću svi su bili pozvani na kupicu vina i šudljicu

skupa u katoličanskoj vjeri i ljubavi prema domovini. „U ovom, Petrovišćani imaju i zvanaredne pomoćnike, sve one ki su za sobom ostavili ov orsag i selo 1956. ljeta, ali nisu rastrgali niti veze ni kopče sa starom domovinom, nego sa simboličnim glasom, čas za čas, pokazuju privrženost i odanost rodnoj zemlji. U ovom djelovanju čini i zalaganja Društva Sv. Petra i Pavla su jedinstveni i peldodavni u cijeloj ovoj državi“, istaknuo je pred svim parlamentarni zastupnik. Ferenc Kurcz, predsjednik toliko spomenutoga društva Petrovišćanov u New Yorku, spomenuo se je u svojem govoru na veliku svetačnost pred ljetodan, kad je prikdan pred crikvom Globus, simbol svih Petrovišćanov u svitu, a i na to, kako je pred dvimi ljeti prvi put čuo od načelnice i duhovnika o koncepciji Hiže vridnosti. „Zahvaljujući velikodušnim kotrigom Društva, ki su se jednoglasno odlučili za potporu ovoga plana, moremo danas pogledati spominke iz negdašnjega petroviskoga žitka, eksponate, orudalja teške svakidašnjice, a i mozaike seljačke sudbine na početku prošloga stoljeća. Mislim da bi na nas mogli biti gizdavi naši predci i na sve one ki su i sad nesebičnim djelom dokazali da imamo što ostaviti na slijedeće generacije. Po Babitsevi riči „prez prošlosti nij“ budućnosti“ svim se zahvaljujem ki su nam pomagali u realiziranju ovoga skupnoga cilja i ki se nesebično i nadalje trudu za kulturno rastanje Petrovoga Sela“, zatvorio je s ovimi riči protokolarni dio svečevanja američki Petrovišćan. Zatim su svi bili pozvani na kupicu domaćega vina i na šudljicu ter na skupni objed, a otpodne se je odvijao kulturni program s folklorom i drugim vridnosti naselja.

Timea Horvat

Ferenc Kurcz, predsjednik Društva Sv. Petra i Pavla u New Yorku oduševljeno gleda izložbu

„Karlu Kneziću i ostalim junacima koji su položili svoje živote za slobodu svojih naroda, vječna hvala i slava“

„Karlu Kneziću i ostalim junacima koji su položili svoje živote za slobodu svojih naroda, vječna hvala i slava“ – reče među inima veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Mladen Andrić na Danu žalosti i osobitoga sjećanja te dana pogibije aradskih mučenika, 6. listopada 2017., kada je u društvu ministra obrane Mađarske Istvána Simicskóa i ravnateljice budimpeštanske Hrvatske škole Ane Gojtan, u sklopu svečanosti, položio vijenac sjećanja na te junake kod kipa Karla Knezića (Károlya Knézitya), u parku ispred škole.

Osobito sjećanje na generala Karla Knezića

Nakon intoniranja hrvatske i mađarske himne stihove Lajosa Palágyija „Az aradi vértanúk“ čitala je Dorka Paradi, a ulomak iz „Elegija za moje mrtve“ Nikole Miliševića gimnazijalka Tena Šindik. Prigodnim se govorom nazočnima obratila ravnateljica Ana Gojtan, koja je naglasila da svaka povijesna slava nosi u sebi poruku za sadašnjicu. Kako danas ne trebamo se boriti za zidine svoje utvrde, niti se mačem protiviti neprijatelju, ali od onih koji su to učinili, možemo i nešto naučiti. Jer oni su branili svoje iskonsko uvjerenje, prastari materinski jezik i kulturu, borili su se za svoju slobodu. Oni su stali za obranu dvaju naroda, za hrvatski i mađarski narod – i sve je to poruka današnjici, poruka za nas. U svome prigodnom govoru ministar obrane Mađarske István Simicskó rekao je kako mu je čast da kao prvi u ime mađarske vlade može odati čast ispred kipa zajedničkoga junaka, generala Karla Knezića. Drži da nazočnost i odavanje osobite časti i veleposlani-

ka Republike Hrvatske u Budimpešti Mladena Andrića jesu izrazi iskrenoga prijateljstva. Smatra da se krenulo po tome putu te da trebaju nastaviti jer na taj način mogu jačati prijateljstvo dvaju naroda. Osvrnuo se na život Karla Knezića, te je rekao da je njegova posljednja rečenica prije pogibije bila: „Kako je neobično da je i sudac Haynau kršćanin, a ja također. Samo je vrag mogao ovako pomiješati karte“ te je dodao da je to mudra generalova rečenica u zadnjem trenutku života. Smatra kako je to ujedno i opomena za budućnost, te kako si možemo postaviti pitanje: volimo li se mi kršćani i jesmo li sposobni ujediniti se?

„Karlo Knezić odnosno Knézich Károly bio je po rođenju Hrvat, po orijentaciji Mađar, po životu i djelu, a nažalost i po pogibiji veliki mađarski heroj“, reče pri obraćanju nazočnima vlp. Mladen Andrić. Potom se osvrnuo na životni put toga generala, i reče da on počinje i završava svoj život u tome hrvatsko-mađarskom kololetu, te kako svih tih godina ostaje pravičan, i domovinski orijentiran. Reкао je kako je uvjeren da se u hrvatsko-mađarskim odnosima doista prepoznalo i da se radi na način što se naučilo iz povijesti, ali naglasio je vlp. Andrić ujedno se zna da se sada radi za danas i za sutra. Osvrnuo se na povijesni igrokaz Hrvatske škole, na mađarsku potporu toj školi što, kako reče, na jedan poseban način potiče ministar Simicskó. „Kad god imali bilo kakvu dilemu, bilo kakav izazov, treba se prisjetiti da postoje čvrsti, jasni i zdravi temelji za jednu dobru, djelotvornu međusobnu suradnju. Dijalog, razmjena mišljenja i hrvatsko-mađarska suradnja sigurno može pomoći i unaprijediti sve ono što svi mi skupa želimo“ – istaknuo je vlp. Mladen Andrić.

Potom su pojedinačno položili vijence sjećanja kod kipa Karla Knezića, a svečanost je završena intoniranjem „Proglaša“ i pjesmom „Tišina“ na trubi. Druženje je nastavljeno oko bijelog stolca.

Kristina Goher

Hrvatski veleposlanik Mladen Andrić polaže vijenac i odaje čast generalu Karlu Kneziću.

Nagradjeni „Za Petrovo Selo“: Laslo Škrapić i Imre Filipović

Na dvodnevnom svečevanju Petrovoga Sela, za svoje životno djelo za Petrovo Selo su mogli prikazati najviše seosko priznanje Imre Filipović i Laslo Škrapić. Kako je rekla Agica Jurašić-Škrapić, načelnica Petrovoga Sela, Imre Filipović je rođen kao peto dite u porodici i jur rano je izgubio svoju mat. U 34. ljetu svojega žitka postao je teško bolestan, ali čvrsta mu vjera, kot i vjera najmilijih, a i volja za žitkom nisu ga ostavile ter je dalje mogao neprestalno djelovati za svoju petrovisku zajednicu. Bio je zastupnik Seoske samouprave prik dvih ciklusov, kot i član Kuratorija u Zakladi za Petrovo Selo, a i igrokazač mjesnoga društva. Po peldi vlašćega oca, desetljeća dugo pomaže jur crikveno djelovanje mjesnoga farnika, u zadnje vrime i kot predsjednik Farske općine. Od 1990. ljeta je predsjednik Željeznožupanijskoga društva bolesnikov na bubrige. S Laslojem Škrapićem skupa, ne šparajuć se vrimenom, trudom, ni energijom, zasanjali i oblikovali su Hižu vridnosti. Ljubav prema Petrovom Selu, hrvatskom identitetu i petroviskom društvu prikdao je i svojoj dicit ter nukićem, ki su, ali će vjerojatno biti u budućnosti istaknuti člani naše zajednice, uprav tako kot i dida. „Nisam znao da ću dobiti ovu nagradu, a i teško mi je bilo poslušati, što su svega lipoga govorili od mene. Mislim da ova nagrada ide ne nek meni, nego cijeloj ovoj krajini, mojoj starini od kih sam vidio da se za općinu djelati mora. Zvan toga, simo sliši i moja žena s dicom skupa, ki su vik polig mene. Simo bi vrigao i dvi nepoznate familije u Ugarskom, u koj su roditelji dopustili da njev najmiliji postane donor i ovako mi je dvaput omogućeno da dobijem bubrige, ali sam zahvalan i svim doktorom i sestram u špitalju, ki pazu i čuvaju na me, kad projdem k njim“, rekao je odlikovani Imre Filipović.

Laslo Škrapić takaj je rođen u velikoj petroviskoj porodici, kot drugo dicit, djelao je u Poljodjelskoj zadrugi, bio je i seoski peljač, i u onu dob je začeo upametzeti, kakovu moć ima ovjekovječenje seoskih vridnosti. Iz hobija je išao fotografirati svaku hižu u selu, nije poznao trud, kad je išo za spašavanje orudaljev,

starinskih predmetov, a vridni je kolekcionar člankov, knjig i bilježnic, ako se to odnosi na voljeno Petrovo Selo. Iz ove rijetke zbirke je sastavljeno lani izdanje Hrvatske samouprave, naslova Petroviski mozaiki, u koj su sabrani objavljene fotografije i napisu u Hrvatski kalendari, od 1968. do 2016. ljeta. Aktivni je član Igrokazačkoga društva, a zdavno je jur nosio u sebi ideju seoskoga muzeja, u koj zgradi su djelomično mjesta dobili i njegovi kusići brižljivo sačuvanoga materijala. Od samoga projekta na papiru do realizacije s velikim oduševljenjem je djelao za to da Hiža vridnosti postane skupni kinč svih Petrovišćanov. „Zaistinu nisam na ovo mislio da ću ja dobiti ovu nagradu i jako sam se prese-netio. To je već istina da smo dušu i srce vrigli u ov mali muzej, kad ja sam vik rado sabirao dugovanje po selu. I u ovu Hižu vridnosti smo najveć dugovanj od našega sela dobili. Pred Hižom smo i jedno drivo posadili na spominak današnjega dana našoj mladini da se i kasnije bude znalo, kad se je va hiža otprla“, dodao je gizdavo drugi dobitnik nagrade „Za Petrovo Selo“.

Tiho

Uz internetsku stranicu, Gornji Četar ima i glasilo „Rozmarin“

S dolaskom Lászlóa Burkona u Gornji Četar, negdašnjega glavnoga urednika županijskih novina „Vasvármegye“ i bivšega novinara Vas Népe, u tom gradišćanskom selu se je znatno poboljšao i tijek informacijov, kot i medijski žitak. Najprlje je napravljen web-portal za Felsőcsatár/Gornji Četar, na kom se svaki dan najdu nove visti ter informacije za stanovništvo, a potom 2015. ljeta je izdano u papirnatom formatu i glasilo Seoske samouprave, pod naslovom Rozmarin/Rozmarin, čiji je glavni urednik takaj kulturni menedžer ovoga sela. „Pred dvimi ljeti kad je na međjuvrimenskom izboru Attila Kratochvill ponovo izabran za načelnika sela, on je izjavio da se zalaže za potpunu medijsku otvorenost i da podupire ne samo internetsku stranicu www.felsocsatar.hu nego i tiskanje novina s tim ciljem da oni ki ne moru hasnovati internet, i oni dobiju s vrimena na vrime neki pregled visti i temeljne informacije, što se zgoda u naselju“, rekao nam je uz ostalo glavni urednik. U tom duhu je u oktobru 2015. ljeta objavljen prvi broj Rozmarina. Na osam stranic glasilo donese članke, napise, izvješćaje, visti, slike u koloru ter u črno-bijelom, od svakoga područja svakodnevnoga žitka. Glede dvojezičnosti, nažalost, u ovom broju zvana imena naselja „Gornji Četar“, druge hrvatske riči našli nismo. Onda je još bilo rič od toga da je list predvidjen kot tromisečnik, ali skoro se dvi ljeti čekalo na izlaženje drugoga broja. Tako da je u ljeti objavljen Rozmarin još jednoč, a iz novina svaka hiža je besplatno dobila jedan primjerak. Za razliku od prvoga broja, ovde jur na drugoj stranici naslov je po hrvatski „Dobar dan, Hrvati i Hrvatice!“ iz pera Rože Pezenhoffer, predsjednice Hrvatske samouprave Gornjega Četara. Potom pak izvješćaj o djelovanju ovoga političkoga tijela, kot i o jačkarnom zboru i jubileju Hrvatskoga kulturnoga društva „Četarci“, nažalost, piše se po ugarski. Poznata je i na ovom mjestu turobna situacija jezičnoga stanja, ali kad bi se napisu, koji se bavu s Hrvati, ali hrvatskim djelovanjem dali bar dvojezično u novine, morebit, našli bi se i hrvatski štittelji. Kako smo još doznali od urednika, poiskanost internetske stranice je hvalevridna, čez dvi ljeti na četarski web-portal bilo je znatiželjno već od 100 000 posjetiteljev, a na ovoj stranici s malim zakašnjenjem je moguće preštati i online-izdanje brojev „Hrvatskoga glasnika“, tajednika Hrvatov u Ugarskoj.

Tiho

III. Berbeni festival u Starinu

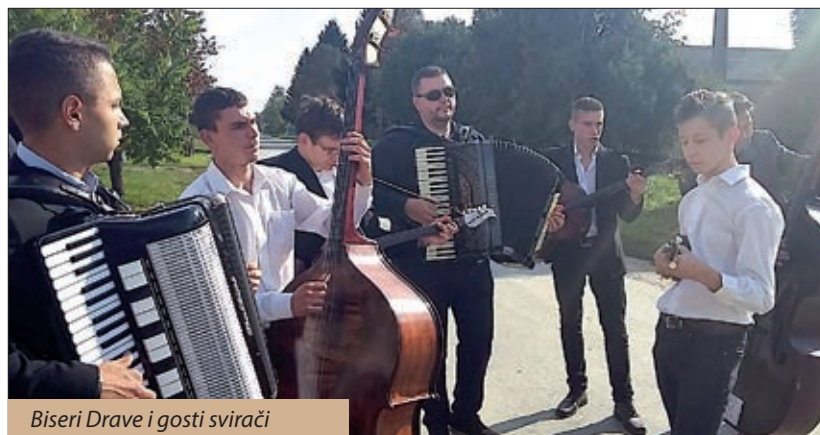
Povorka je obišla selo.

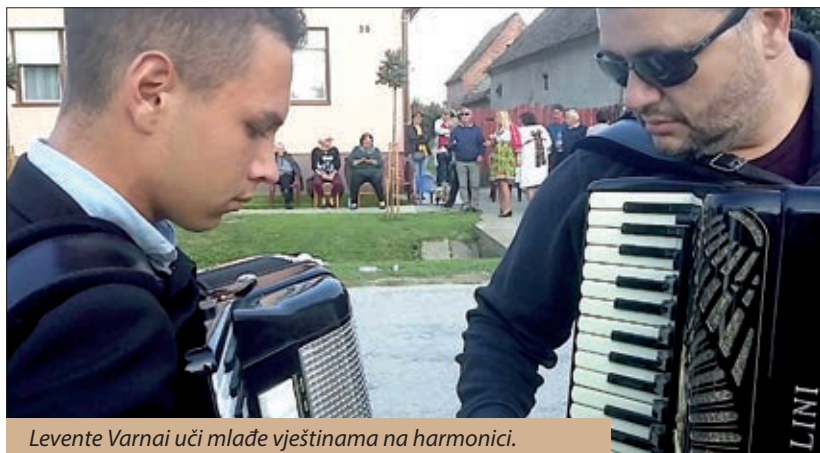
Od kuće do kuće u veselom raspoloženju s martinačkim Zborom „Korjeni“

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Starina, 30. rujna priređen je III. Berbeni festival. Nakon svete mise na hrvatskom jeziku koju je u mjesnoj crkvi služio šeljinski župnik Jozo Egri, komu pripada i Starin, vesela povorka folklorša uputila se u berbenoj povorci uz pjesmu i svirku Starinom i njegovom dugom ulicom kako bi došla do novoga zdanja starinskih Hrvata, ta mošnjega Hrvatskog doma, zgrade koju su prije nekoliko mjeseci zajedničkim snagama i ulaganjem kupile Zaklada „Biseri Drave“ i Hrvatska samouprava sela Starina. Među folkloršima svojim veseljem prednjačili su domaćini: Tamburaški orkestar i zbor Biseri Drave, mladi svirci potpomognuti divnim glasovima svojih pjevačica. Uz njih su došli i martinački prijatelji, na čelu sa ženskim Pjevačkim zborom „Korjeni“ te šeljinska Folklorna skupina „Zlatne noge“. Nakon gotovo trosatnog veselja, družilo se uz večeru, a potom je počela zabava i druženje uz glazbu. Priredbu su pomogli: Zajednica podravnih Hrvata, Savez Hrvata u Mađarskoj, Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Ministarstvo ljudskih resursa – Fond za razvoj ljudskih potencijala. Priredbu je svojim odazivom počastio i konzul savjetnik generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Neven Marčić. Zastupnici Hrvatske samouprave, na čelu s Jozom Perjašem, trude se unijeti sadržaje u svoje programe koji će privući stanovnike sela Starina. Zahvaljujemo okružnoj bilježnici Emi Solga Cserdi na poslanim fotografijama.

Branka Pavić Blažetin

Biseri Drave i gosti svirači

Levente Varnai uči mlađe vještinama na harmonici.

Nudili su se kolači i piće.

Došle su i „Zlatne noge“ iz Šeljina.

Mala stranica

HOŠIG

Maturalac u Dubrovniku

U našoj smo školi više puta razgovarali o Dubrovniku, odnosno o maturalcu koji nas čeka na početku 12. razreda, stoga smo svi nestrpljivo čekali trenutak kada možemo krenuti na put, kada možemo taj prelijepi grad ugledati uživo. Bili smo jako umorni kad smo napokon – nakon 13 sati putovanja – ugledali Dubrovnik, ali i sretni što se ostvario naš

san. Pošto smo zauzeli smještaj u našem prijateljskom đaćkom domu i popeli večeru prošetalimo Stradunom i osvježili se vodom iz Onofrijeve česme. Dani u tome gradu tekli su brzo, ali su nam ostali nezaboravni. Uživali smo u ljepotama grada, u predivnome plavom moru, u suncu i slobodi. Obilazeći grad, prisjetili smo se dubrovačkih književnika o kojima smo učili: Gundulića i Držića. Posjetili smo mnogo znamenitosti: samostane, crkve, Knežev dvor, putovali smo žičarom na brdo Srđ. Ondje nakon zalaska sunca nad Dubrovnikom pogledali smo muzej Domovinskog rata. Upoznali smo se i s poviješću grada i uživali u predstavi Plesnog ansambla Lindo. Bili smo na otoku Lokrumu koji je zaštićen parkom prirode, kupali se u jezercu, pogledali botanički vrt i benediktinski samostan. Na Pelješcu smo posjetili grad Ston i njegovu čuvenu solanu, a potom se okupali na jednoj predivnoj pješčanoj plaži. Nažalost, taj je tjedan jako brzo prošao i trebali smo se vratiti svojim domovima. Naš je maturalac bio fantastičan doživljaj s dobrim društvom u jednome predivnom gradu na Jadranu. Ovim putem želimo zahvaliti onima koji su nam pomogli u ovome putovanju i koji su nas čekali raširenih ruku.

HOŠIG-ovi maturanti

Lijepo nam je bilo u Zadru!

Već tjedan dana sjedimo u školskim klupama, a naše su misli još na moru.

Kako nam je bilo lijepo u Zadru! Mi smo osmi razred, učenici Hrvatske osnovne škole u Serdahelu. Već sedam godina učimo hrvatski i ovog ljeta dobili smo za dar da idemo u Zadar i da jedan tjedan provedemo na Jadranskom moru. Naša nastavnica Marta Molnar, koja je rodom iz Sumartona, i sama Hrvatice, sve je učinila da nam ljetovanje ostane nezaboravno. Uspjelo je. Krajem srpnja malim autobusom otputovali smo u taj primorski grad. Bili smo smješteni u studentskom domu, blizu središta grada. Program je bio zaista zanimljiv, nismo se nimalo dosađivali, uživali smo u gradu, u društvu. Velika vrućina nas je svaki dan tjerala na plažu Kolovare. Nakon kupanja i kratkog odmora u sobama, navečer nas je čekala velika gužva u središtu Zadra. Veliki izbor sladoleda, znamenitosti grada, zanimljivi šareni programi po ulicama... Veličanstveno!

„Meni se jako sviđa Zadar. Jednog dana smo posjetili Nin. Prekrasan je!” (Patrik Forgač)

„Uživali smo u kupanju na Kraljevskoj plaži u Ninu. Namazali smo se ljekovitim blatom i sušili se na suncu.” (Laura Koša)

„Na plaži smo se mi cure upoznale s jednim Međimurcem. Bilo nam je drago razgovarati s njim hrvatski.” (Kiti Bokronji)

„Meni je bilo divno na otoku Ugljanu, u Preku. Odmaralište s obiljem cvijeća, modernih apartmana, čistih plaža.” (Kristijan Sabo)

„Osvijetljeni zvonik katedrale svete Stošije noću je prekrasan!” (Kristina Kőrösi)

„Nažalost, u crkvu svetog Donata nismo mogli ući jer je u njeju bio neki koncert.” (Kristofer Donat Hobor)

„Morska voda s blagim valovima masirala nam je tijelo i dušu. Ja sam već i lani bio u Zadru, ove godine također, a išao bih i iduće.” (Ervin Beč)

„Ninska plaža meni se najviše dopala. Noću smo podmornicom uronili i divili se podmorskoj flori i fauni.” (Balint Tot)

„Kad smo stigli kući, bili smo jako umorni. Svugdje je lijepo, ali doma je najljepše.” (Richard Dara)

II. Đačka konferencija o obitelji Zrinski

U sklopu programa Dana Nikole Zrinskog, pod pokroviteljstvom profesora dr. Karla Gadanjija i prof. dr. Józsefa Padányija, 28. rujna u Keresturu je održana druga po redu dvojezična Đačka konferencija na kojoj su izlagali osnovnoškolci, srednjoškolci i studenti o povijesti vezanoj za obitelj Zrinski. Za organizaciju i ove su se godine pobrinuli: Osnovna škola „Nikola Zrinski“, Hrvatska samouprava Zalske županije i Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“.

U vrijeme kada se sve manje mladih pripadnika hrvatske zajednice odluči za daljnje školovanje na hrvatskome polju ili za profesiju pedagoga, treba posebnu pozornost posvetiti tom naraštaju. Upravo je to bio jedan od ciljeva organizatora Đačke konferencije, željeli su mladima ukazati na vrijednosti hrvatske povijesti i kulture, nuditi im mogućnost da sami istražuju o njoj, da izlažu na hrvatskome jeziku radi stjecanja samopouzdanja i na tome jeziku, da osjećaju kako je stajati na mjestu predavača, nastavnika. S druge strane konferencija je nudila mladim slušateljima dodatna znanja o hrvatsko-mađarskoj povijesti, o povijesti svoga kraja, naime Nikola Zrinski imao je svoje posjede ne samo u Međimurju nego i u Pomurju, te za vrijeme turskih napada južni dio zemlje imao je važnu ulogu u obrani. Sudionike konferencije u ime organizatora pozdravila je Zorica Prosenjak Matola, ravnateljica Zavoda „Stipan Blažetin“.

Ona je naglasila da na temelju zajedničke prošlosti Pomurja i Međimurja može se graditi zajednička budućnost. Konferencija nudi priliku za jačanje tih veza, zajedničko istraživanje, njegovanje tradicije Zrinskih, odnosno mađarsko-povijesnih veza. Sudionicima se obratio i prof. dr. Karlo Gadanji, umirovljeni rektor Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu, hrabrio je mlade predavače da se iskušaju kao profesori, te ih molio da jezik i tradiciju svojih predaka ne zaborave jer to je golema vrijednost. Mladi su se izlagači pripremili s različitim temama vezanim za Zrinske. Blaž Bodiš, izvanredni student Sveučilišta Eötvösa Józsefa u Baji na temelju izvora predstavio je tzv. žepnu utvrdu u Mlinarcima. Nažalost, ne zna se mnogo o njezinoj prošlosti, nikada se nisu provodila iskopavanja, ipak je predavač s raznim fotografijama toga kraja pokušao predočiti publici gdje je nekada stajala utvrda i kakvu je ulogu imala. Mnogo više se zna o maloj utvrdi na drugoj strani Mure u Kotoribi, o čemu podrobno piše Monografija Kotoribe. O okolnostima njezina iskopavanja te o samoj utvrdi govorio je Pavlo Dornik, učenik kotoripske osnovne škole. Danas se već zna da u blizini Kerestura i Belezne stajala je utvrda Nikole Zrinskog, Novi Zrin, još 2000. godine studenti ondašnjega Sveučilišta nacionalne obrane „Nikola Zrinski“ započeli su iskopavanja. Onda se mnogo saznalo o toj utvrdi, točno mjesto, uređena je i izložba o pronađenim predmetima u Belezni, a ove je godine otkriven zdenac utvrde u kojem su pronađeni novi predmeti. Rezultate iskopavanja predstavio je Bence Abonji, učenik keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“. Kako se njeguje kult obitelji Zrinskih u Mađarskoj i Hrvatskoj, kakve su udruge utemeljene u njihovu čast, kakva se spomen-obilježavanja organiziraju predstavio je Martin Benceš, učenik Hrvatske gimnazije u Budimpešti koji i sam njeguje kult Zrinskih kao član Povijesne postrojbe Udruge Zrinskih kadeta u Keresturu. O velikaškoj obitelji i o njihovim djelima objavljeno je mnogo knjiga i u Hrvatskoj i u Mađarskoj, o hrvatskim izdanjima i o

Maja Mirić u ime draškovečke škole uručila je keresturskoj školi poklon-knjige o Zrinskim.

njihovu sadržaju govorila je Maja Mirić, učenica osmog razreda draškovečke osnovne škole. „Najhrabriju ženu Europe“ – Jelenu Zrinski, ženu Ferenc Rákóczyja I., i majku Ferenc Rákóczyja II. predstavila je Bernadeta Turul, učenica Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu u Peču. Kroz njezin život predstavljeni su trenutci prisne povezanosti povijesti hrvatskog i mađarskog naroda. Mladi su se predavači temeljito pripremili i dokazali svoju vještinu u izlaganju, prema tome potencijala ima za nove profesore i znanstvenike, tek treba naći način čime ih može naša hrvatska zajednica motivirati da izaberu profesiju pedagoga. *Beta*

SEPETNIK

Prema povijesnim izvorima Sepetnik je bilo naselje napučeno u velikom broju Hrvatima, međutim odnarođivanje bilo je jako zbog blizine grada Kaniže. Prema predsjedniku Hrvatske samouprave Zoltanu Markaču, danas u mjestu živi 70 – 80 pripadnika hrvatske narodnosti, no oni su većinom doseljenici iz sedam hrvatskih pomurskih naselja. Zastupnici narodnosne samouprave već odavno razmišljahu da se povežu s nekim hrvatskim naseljem onkraj granice, stoga su uspostavili vezu s gradom Legradom, čiji su se čelnici radovali tom poticaju. Krajem rujna predstavnicima Legrada, na čelu s gradonačelnikom Ivanom Sabolićem posjetili su Sepetnik i razgovarali o mogućnostima suradnje. Prema dogovoru započeo će s kulturnom suradnjom, pa će legradsko kulturno društvo sudjelovati na Susretu hrvatskih pomurskih zborova koju priredbu već godinama organizira sepetnička Hrvatska samouprava krajem studenoga.

KERESTUR, SERDAHEL

U organizaciji mjesnih Hrvatskih samouprava naselja Kerestura i Serdahela, 18. kolovoza u tim će naseljima gostovati Hrvatsko kazalište iz Pečuha s dječjom komedijom Majstori. Predstava u Keresturu počeo će u 11, a u Serdahelu u 14 sati u mjesnom domu kulture. Ulaz je besplatan, organizatori svakoga srdačno očekuju.

Dr. Stjepan Lukač među nominiranima za nagradu Prima Primissima

Ove se godine petnaesti put uručuju nagrade Prima Primissima, što ih je utemeljio poslovni čovjek dr. Sándor Csányi, koji je ujedno i predsjednik Kuratorija ove nagrade. Priznanje Prima Primissima prati velika društvena pozornost i uvažavanje. Među nominiranima,

deset kategorija po tri predložena kandidata, za ovogodišnju nagradu u kategoriji mađarsko obrazovanje i javna prosvjeta jest i povjesničar književnosti, ravnatelj instituta dr. Stjepan Lukač. Kako se u obrazloženju navodi, dr. Stjepan Lukač 1983. godine diplomirao je mađarski jezik i književnost, hrvatsko-srpski jezik i književnost na budimpeštanskome Filozofskom fakultetu Sveučilišta Loránd Eötvös. Između 1988. i 1992. godine lektor je mađarskoga jezika ljubljanskoga sveučilišta, od 1993. predavač Filozofskog fakulteta Sveučilišta Loránd Eötvös, a između 2004. i 2009. godine gostujući je profesor mađarske književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od početka svoje znanstvene karijere istražuje poveznice hrvatske, slovenske i mađarske književnosti i jezika. Objelo-

danjena je njegova knjiga o kralju Matiji, naslova „A megváltó Mátyás király színeváltozásai a szlovén néphagyományban és szépirodalomban“. Njegovim najvažnijim djelom navodi se dvojezična, hrvatsko-mađarska jezičnopovijesna i književnopovijesna raščlamba rukopisa Marijina plača iz 1626. godine, pronađena u Csíksomlyóu, naslova „Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja“. Od 2011. godine ravnatelj je Instituta slavenske i baltičke filologije ELTE-a, od 2016. voditelj poslijediplomske škole za povjesničare književnosti.

S ovogodišnjom, jubilarnom urudžbom broj nagrađenih bit će četristo pedeset, među kojima su istaknuti umjetnici, znanstvenici, novinari, športaši i predavači, čije se djelovanje uzima za uzor. Za podupiranje daljnje djelatnosti i razvoj darovitosti već odlikovanih izdvojeno je ukupno 3,76 milijarde forinta. Dobitnicima nagrade Prima Primissima dodjeljuje se i novčana nagrada od petnaest milijuna forinta, a Junior Prime (daroviti ispod 30 godina) dobiju pet milijuna forinta. O nagrađenima, jedan kandidat po kategorijama, tajno glasuju članovi Kuratorija i članovi proširenoga predsjedništva Zemaljskog saveza poduzetnika i poslodavaca. **Također može glasovati i publika sms-om na tel. broj: 00 36 70 707 7000 s upisivanjem koda kandidata do 29. studenoga 2017.** Svečana je dodjela 1. prosinca 2017. godine. *Kristina Goher*

KUD Zora u Filipu i Jakovu

Prijateljstvo Općine Filip i Jakov i grada Mohača započelo je prijateljstvom dvaju KUD-ova: KUD-a sv. Roko iz Filipa i Jakova i KUD-a Čitaonice mohačkih Šokaca. Ono je konkretizirano ugovorom o prijateljstvu iz 2014. godine, a od tada do danas se razvija i nalazi daljnje okvire djelovanja. Kako još 2014. godine reče mohački gradonačelnik József Szekó: Pronalaženje zajedničkog europskog rješenja za probleme koji utječu na cijelu Europu moguće je samo kada ljudi, organizacije i institucije država članica međusobno surađuju, uče jedni od drugih, stvarajući nove prakse.

I ova, 2017. godina u znaku je međusobnih susreta i projekta dvaju gradova, u koji velik dio svojim aktivnostima odrađuju upravo šokački Hrvati iz Mohača. Tako je u sklopu 17. festivala cvijeća u Filipu i Jakovu, krajem travnja, gostovao KUD Čitaonice mohačkih Šokaca koji je predvodio Đuro Jakšić, počasni predsjednik Čitaonice, a otkrivena je i spomen-ploča prijateljstva grada Mohača i Općine Filipa i Jakova.

Uz ovogodišnje programe vezane uz Dan Općine Filip i Jakov, od 15. do 19. kolovoza u tom je naselju boravio mohački KUD Zora i njihov prateći sastav Orkestar Poklade uz izaslanstvo grada, što je predvodila Irena Udvarac, predsjednica mohačke Hrvatske samouprave. Ona nam reče kako su u Filipu i Jakovu Mohačani bili smješteni u zgradi nekadašnje filipljanske škole, srdačno su primljeni, te su imali niz nastupa.

U sklopu svečanosti Dana grada ona je prenijela pozdrave mohačkoga gradonačelnika te naglasila važnost suradnje dvaju gradova prijatelja. Naglasila je važnost mogućega proširenja suradnje u projektu prihvata učenika koji u mohačkoj Széchenyijevoj školi pohađaju nastavu hrvatskoga jezika i književnosti, što su podržali i ravnateljica filipljanske škole i načelnik Zoran Pelicarić.

Uz blagdan Velike Gospe Mohačani su sudjelovali na svetoj misi u narodnim nošnjama te otpjevali nekoliko crkvenih pjesama Hrvata Šokaca, kako bi uz blagdan sv. Roka, 16. kolovoza, pribivali proslavi i svetoj misi na Rogovu, gdje su također pjevali. U četvrtak su KUD Zora i Orkestar Poklade imali cjelovečernji nastup u Pakoštanima, a publici su predstavili i mađarske plesove te plesove iz Međimurja. U petak su imali slobodan dan, a istoga dana navečer su sudjelovali na mimohodu ulicama Filipa i Jakova, te tako zvali znatizeljnu publiku na nastup koji su priredili na otvorenome. Na povratku kućama zastali su u Zadru, te razgledali uže središte staroga grada i instalaciju Morske orgulje, kaže nam Irena Udvarac.

